

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 Stockholm

Remissyttrande över betänkandet SOU 2018:2 Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner

(Ju2018/00485/L5)

Allmänna utgångspunkter

Hovrätten delar den bild av problemen med angrepp på polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård (blåljusverksamhet) som kommer till uttryck i betänkandet. Vidare instämmer hovrätten i bedömningen att det i dagsläget saknas ett heltäckande straffrättsligt skydd för dessa typer av verksamheter samt att den reglering som finns inte tillräckligt väl speglar de allvarliga konsekvenser som angreppen kan medföra.

Det är tydligt att blåljusverksamhet intar en särställning i förhållande till andra samhällsnyttiga funktioner, varför ett utökat straffrättsligt skydd i första hand bör inriktas på denna verksamhet.

En utvidgad kriminalisering av angrepp på blåljusverksamhet

Hovrätten tillstyrker förslaget att ett nytt brott införs till skydd för blåljusverksamhet och har ingen erinran mot vare sig bestämmelsens placering i 13 kap. brottsbalken eller brottets rubricering.

Utredningen föreslår att ansvar ska inträda när angreppet är ägnat att allvarligt *hindra* eller *försena* genomförandet av ett uppdrag. I författningskommentaren (s. 169) anges att ”inom detta inbegrips att ett uppdrag påtagligt försvåras även om det kan genomföras”. Enligt hovrätten föranleder uttalandet viss tveksamhet om huruvida utredningen avser att ett försvårande i sig – dvs. även då det inte medför något hinder eller någon försening av uppdraget – är tillräckligt för straffansvar. Om så är fallet kan det ifrågasättas om inte ordet *försvåras* bör läggas till som uttryckligt rekvisit i bestämmelsen, i syfte att göra det straffbara området tydligare.

Vidare framgår av betänkandet (s. 132 f) att angrepp från en person eller en folksamling mot vilken ett ingripande riktar sig faller utanför straffansvaret för brottet blåljussabotage. I sådana situationer är det i stället 17 kap. brottsbalken respektive bestämmelsen om våldsamt upplopp som ska tillämpas. Det kan dock konstateras att även angrepp från sådana personer omfattas av bestämmelsens föreslagna ordalydelse. Hovrätten ifrågasätter även i detta avseende om det är tillräckligt tydligt att denna begränsning endast framgår av motiven till bestämmelsen. Det bör övervägas om inte begränsningen ska komma till uttryck direkt i lagtexten.

Hovrätten har i övrigt inga synpunkter på den föreslagna lydelsen eller konstruktionen av straffbestämmelsen.

Det noteras slutligen att bestämmelsen i 13 kap. 11 § brottsbalken (frivilligt tillbakaträdande) inte synes ha berörts av utredningen. Huruvida det nya brottet blåljussabotage ska omfattas av bestämmelsen bör övervägas inom ramen för den fortsatta beredningen.

En ny punkt med försvårande omständighet i 29 kap. 2 § brottsbalken

Såsom utredningen konstaterar finns det flera samhällsviktiga funktioner som drabbas av hot och våld och har behov av skydd, men som inte träffas av reglerna i 17 kap. brottsbalken eller det nya brottet blåljussabotage. Vid bedömningen av hur ett straffrättsligt skydd för dessa funktioner kan utformas landar utredningen i att en ny punkt med försvårande omständighet bör införas i 29 kap. 2 § brottsbalken. Det ska således som försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet beaktas om den tilltalade med våld eller hot om våld angripit någon i eller med anledning av dennes yrkesutövning.

Hovrätten ifrågasätter om detta är rätt väg att gå. Den föreslagna bestämmelsen omfattar såväl anställda som egenföretagare inom alla typer av verksamheter och får således ett oerhört stort tillämpningsområde som är svårt att överblicka. Det finns enligt hovrätten en risk att bestämmelsen träffar även situationer där det inte är motiverat att låta kopplingen till yrkesutövningen utgöra en försvårande omständighet. I de fall det finns anledning att se särskilt allvarligt på ett angrepp just för att det skett mot någon i eller med anledning av dennes yrkesutövning bör detta i stället kunna beaktas inom ramen för rättstillämpningen. Det finns redan i dag situationer när så regelmässigt sker. Som exempel kan nämnas rån riktade mot bankpersonal eller taxichaufförer.

Hovrätten avstyrker därför förslaget.

Övriga förslag

Hovrätten tillstyrker förslagen.

Detta yttrande har beslutats av hovrättslagmannen Johan Sjöo, hovrättsråden Lena Serrander och Helen Voelkerling samt tf. hovrättsassessorn Anna Pochill (referent).

Johan Sjöo

Anna Pochill